

El mestre Vives que jo recordo...

Xavier Mas Gibert

Centre d'Estudis Canetencs

The musician Vives than I remember...

Aquest treball està entre el retrat i la ressenya biogràfica (partint dels records de l'autor) de Salvador Vives Feliu de Canet de Mar, en la seva doble vessant de músic (intèrpret, compositor i director musical) i militant catalanista.

Paraules clau: Canet de Mar, Vivetes, mestre Vives, Josep Fors i Vidal, Felipe Acedo Colunga.

This article is somewhere between a portrait and a biographical sketch (using the memories of the author) of Salvador Vives Feliu from Canet de Mar. It explores both his musical life (as interpreter, composer and conductor) and his role as a Catalan activist.

Key words: Canet de Mar, Vivetes, Musician Vives, Josep Fors i Vidal, Felipe Acedo Colunga.

És molt difícil precisar en quin moment de la nostra memòria van aparèixer els primers personatges de la nostra existència, però en el cas del mestre Vives, n'estic gairebé segur. Devia ser en un d'aquells oficis preconiliars del ritus tridentí que abans es feien per Setmana Santa que se celebrava en dues parts entre el Dijous i el Divendres Sant i que l'anomenàvem "El Pàssio": així, amb l'accent a la primera síl·laba. Aquest solemne esdeveniment aplegava al cor de l'església de Canet tots els membres de la Capella de Música en ple i els de l'escolania infantil, els quals, com a veus blanques, teníem l'única missió de contestar una *oc-tava* més amunt els recitatius dels oficiants. Entre els membres de la Capella hi havia primeres veus "només masculines" i els músics, i, el mestre Vives hi era com a músic és clar. Aquest ritual era tan llarg i tan lent que, entre els passatges on no calia la nostra participació, ens deixaven sortir del cor per esbargir-nos: així vaig arribar a conèixer tots els racons més alts i desconeguts de la nostra basílica, arribàvem fins i tot a pujar al darrer pis del campanar. Bé, això del campanar, era per Tots Sants, que s'havia de tocar a morts cada hora i els escolans hi pujàvem a fer la castanyada. Durant l'ofici de Setmana Santa, no solíem anar gaire més lluny dels laterals per estar amatents a quan havíem de tornar al cor per entonar el recitatiu de les tornades. Aquests oficis religiosos per les criatures com nosaltres haurien estat d'un avorriment total, de no ser per les exploracions que acabo explicant, però també perquè podíem, no diré alternar, perquè abans

les criatures no alternaven amb ningú, però sí, escoltar els músics quan sortien —entre una intervenció i una altra— a fumar a l'escala del campanar. I és durant una d'aquestes estades a l'escala que recordo per primera vegada el mestre Vives. I el recordo, per la senzilla raó que era el més xerraire i el més simpàtic de tots. Posem que això devia ser l'any 1950 o 1951 i aleshores Salvador Vives era un home de cinquanta a seixanta anys *poc més o manco* que deien abans a Canet. Tot i que començava a ser gros (més tard agafaria encara molt més volum), la primera cosa que sobtava d'ell és que era molt ràpid. Ho era en la manera de mirar i reaccionar, però sobretot de parlar.

Salvador Vives amb amics. S'hi coneix Josep Fors, al centre.

Cedita per Oriol Arnau

Ho era especialment i sobretot en les respostes, moltes de les quals eren autèntiques contestes llampec. El mestre Vives tenia no solament la capacitat de reaccionar ràpid, sinó que també podia ser molt incisiu. Si tenia el dia i estava de bon humor, en aquells descansos dels campanar de seguida s'alçaven les rialles a l'entorn del mestre Vives. Algunes vegades eren tan clamoroses que feien sortir a Mn. Joan Serrabella del cor per intentar aturar-ho. Com que Mn. Joan estava perfectament al cas de l'origen i la causa de les rialles, no és estrany que exclamés consternat: —“Per l'amor de Déu Vives, que som a l'església!”. I, Vives que se'l sabia de cor i memòria el catecisme de Mn. Joan, responia com un llampec amb ironia: —No, Mn. Joan, no. Encara no hi som a l'església, tot just hem arribat al campanar! I tornaven les rialles que feien fugir el pobre organista consternat que sempre l'havia de deixar per impossible. I és que Mn. Joan sabia de que anaven les rèpliques fulminants del mestre Vives. Un dels gags que va circular més pel Canet d'aquell temps, va tenir Mn. Joan Serrabella com a víctima propiciatòria; tot el que Vives tenia de rabent i expansiu, Mn. Joan ho tenia de lent i pausat. Feia temps que aquest mossèn havia de fer uns arranjaments d'una partitura que Vives esperava i un dia, Mn. Joan Serrabella, va entrar durant un assaig que dirigia en Vivetes al Centre Catòlic. Aquest, tan bon punt el va veure, aturà la batuta i li preguntà:

—I els papers Mn. Joan?

Mn. Joan exhalà un sospir esblaimat i clerical i contestà:

—Encara no he tingut temps...

—Encara no ha tingut temps? Però, si ja fa sis mesos!

Mn. Joan, ventant el cap d'un costat a l'altre com una campana tal com feia sempre, anava a reiterar l'excusa; però no va tenir pas temps. Vives era colèric quan s'enfadava i se li accentuava encara més la velocitat, es va encendre d'un plegat i va exclamar:

—Ja sap que amb gent com vostè no es pot anar enlloc? Ni al cel podríem anar Mn. Joan!

—Per l'amor de Déu Vives, no digui aquestes coses!..

Però Vives va postil·lar:

—No home, no! Que no veu que no arribaríem mai... La rialla dels presents va ser orfeònica i l'endemà s'explicava per tot Canet, com que els personatges eren tan ben coneguts tothom es moria de riure.

Una altra vegada també estaven assajant al *Centro Instructivo y Moral* i la cosa anava malament. El mestre Vives molt excitat per les desafinades va engegar un *mecago en...* i llavors, per la cara que posaren els cantants es va adonar que acabava d'entrar algú de molta prosàpia i, es va girar de cop i apuntant-lo amb la batuta com si li donés l'entrada per cantar li va dir:

— Senyor Rector. Un a zero!

Aquella vegada el primer a riure fins a les llàgrimes va ser l'interpel·lat, que no era altre que el Dr. Joan Costa i Tapiola que feia poc que era rector de Canet. Durant molts anys algunes d'aquestes sortides [o entrades] del mestre Vives, van ser famoses i la gent se les explicava com si fossin acudits. Una de les que va circular a bastament tenia a veure amb el seu catalanisme incommovible. En aquells anys tan difícils, per poder viure, el mestre Vives també feia de viatjant i havia d'agafar el tren cada dia. El tren anava ple a rebentar com sempre en aquells anys de postguerra i Vives, anava dret i encaixat a la plataforma on no hi cabia ni una agulla. Quan el tren estava a punt d'arrancar, en va pujar un precipitadament i li va donar una trepitjava d'aquelles que fan veure totes les estrelles del firmament. L'interfecte però, va quedar clavat i frec a frec de la gran còrpora d'en Vivetes i va dir tot esporuguit:

—*Usted perdone...*

I, Vives que s'havia d'aguantar les llàgrimes de dolor (tenia els peus delicats), va exclamar amb tota la seva ànima:

—I a sobre en castellà!

Al mestre Vives, pràcticament l'apreciava tothom, bé, tothom que no fos anticatalà, és clar, perquè el seu catalanisme era exemplar i arran d'això molts l'apreciaven i respectaven, però per la mateixa causa també tenia enemics aferrissats. Per cert que, la meua primera pulsó patriòtica té relació amb el mestre Vives; la repressió anticatalana era de tal magnitud que, a vuit o nou anys els de la meua generació encara no havíem vist la senyera catalana ni una sola vegada. [Molts anys després va resultar que molta gent en tenia d'amagades, però, fins que el Dictador no va ser mort no van sortir pas de l'armari], l'única excepció coneguda en tot el poble de Canet, era la que el mestre Vives tenia a sobre el piano de casa seva. De com vaig arribar a saber-ho no en tinc ni el més petit indici; possiblement devia anar a cercar alguna partitura per l'escolania i la vaig veure... Fos com fos, quan jo detectava en algun contemporani la més petita sensibilitat per la terra, li contava que havia vist una bandera catalana autèntica i no fallava pas. Si l'interfecte havia de ser dels nostres això li esperonava el desig de veure-la, llavors me l'enduia fins a can Vivetes, trucàvem i,

Cedita per Oriol Armau

Vivetes, assegut, el primer per l'esquerra, amb components d'Els Quirretes. Fotografia de 1911

únicament si era ell el que ens obria, suplicàvem:

—Mestre Vives, deixeu-nos veure la bandera catalana que aquest encara no l'ha vist mai —

El mestre Vives que tot i el seu geni era un tros de pa beneït, movia el seu caparràs i ens feia entrar: mai no fallava i com si fos una relíquia (ho era de fet, una relíquia!) admiraven l'enseny de la terra. Sí, sí, veiem l'emblema de la Pàtria, com deia la cançó també prohibida, que no era altre que l'estendard de l'antic Orfeó Canetenc que Vives tenia de forma ostensible a sobre el piano amb amor i reverència. No cal dir que això durava poc, era vist i no vist, enmig d'un silenci reverent quasi religiós... Quan el mestre Vives ens acompanyava a la porta, sempre deia el mateix posant-se l'índex dret al mig de la boca:

—I ara a callar tothom, que sinó ens tocarà el rebre!—

Un home d'aquest temperament no és d'estranyar que fos la víctima d'un dels afers més greus de la repressió anticatalana del franquisme a Canet. Un dels episodis més vergonyosos i vexants del franquisme, del qual va ser el principal instigador i

protagonista Felipe Acedo Colunga, aleshores governador civil de Barcelona. Aquest episodi de la persecució anticatalana i antirepublicana, es va originar arran de la repatriació clandestina o semiclandestina de Josep Fors i Vidal, del qual, el mestre Vives, no solament era amic íntim i frater, sinó que també n'havia estat un dels seus antics col·laboradors polítics més incondicionals. Doncs bé, a Josep Fors, malalt de mort, els seus familiars el van dur d'amagat des de Prada de Conflent a Barcelona per morir al cap de poc a la Clínica del Remei. Salvador Vives, es va fer càrrec de convidar al seu enterrament a totes aquelles persones que li constaven com a amics del finat. Hi van assistir sense manca tots els qui havien estat convocats, però com que la importància cívica, moral, patriòtica i política de Fors era la que era, el director de l'Escola de Teixits de Punt (de la qual Josep Fors era fundador i màxim impulsor), Josep Coll Durmois, va fer posar a mig pal les banderes de la Institució en senyal de dol (banderes franquistes eh, no ens equivoquem!), i va assistir a l'enterrament en companyia dels docents de la

Els músics dels Quirretes l'any 1918. Asseguts: A. Vives, Arquer, T. Jover, Banchs, Miquel Banchs (Rei).

Cedita per Oriol Armau

A baix, una de les darreres imatges de l'orquestra dels Quirretes, l'any 1921.

Cedita per Oriol Armau

institució que van voler anar-hi, precedits dels bidells amb l'uniforme de gala (aleshores corresponents a la *Diputació Provincial* de Barcelona).

Tot i que l'enterrament, no va tenir lloc a Canet sinó que a Arenys de Mar, on vivia el fill de Josep Fors, les conseqüències van ser d'autèntic terratrèmol polític. Al cap de quinze dies d'aquests fets, el governador civil de Barcelona Don Felipe Acedo Colunga, va anar de visita a Arenys de Mar per qüestions que no tenien res a veure amb l'enterrament de Josep Fors. En presència de l'historiador i jurista Josep M. Pons i Guri que era l'alcalde i Mateo Riera el qual devia ser o era del *Servicio de Prensa y Propaganda del Frente de Juventudes*, sense ni haver-ne informat prèviament a l'alcalde, per fer mèrits i coneixent el rabió fonamentalisme anticatalà d'Acedo Colunga, va denunciar l'enterrament de Josep Fors com a manifestació subversiva de catalanisme i republicanisme. Com que a l'Acedo Colunga no se'l podia afalagar amb res més greu, l'adulador es va sortir del tot amb la seva. *El mando supremo de la provincia*, que es devia llegir els antecedents polítics

Cedita per Oriol Arnau

Salvador Vives, amb el Cor l'Estrella de Sant Pol, el 1914

del mort i també els de Salvador Vives, es va acarnissar amb tots els qui havien organitzat i participat en l'enterrament. Van ploure destitucions i sobretot multes desorbitades. Al fill del difunt se l'instà a fer una carta que va publicar *La Vanguardia Española*, autodenigrant-se i autodenigrant així la memòria i la figura del seu pare; el Sr. Coll, va ser destituït com a director de l'Escola de Teixits i expedientat, al fabricant Marià Xalabarder van destituir-lo de *Concejal de real orden* [tot i que l'havien nomenat en contra de la seva voluntat, atès que abans de la guerra era d'ACR, la mateixa força política del difunt] i per tant, la destitució la va rebre complagut i amb la natural satisfacció, però del que no va estar content va ser de la multa fabulosa amb la qual va anar acompanyada. I, si per un fabricant com Xalabarder resultava onerosa, com no havia de ser-ho per Salvador Vives el qual, en bona mesura com a músic treballava sempre per patriotisme i moltes vegades *gratia et amore* i deu mil pessetes de multa en aquella època eren totalment inassumibles. Determinats i determinants franquistes de Canet, que tenien un odi obsessiu pel difunt Josep Fors, van acusar Salvador Vives de ser el màxim instigador de tot plegat, fins i tot van desenterrar el fet que, abans de la guerra, havia actuat com a secretari polític del difunt. Això era una infàmia absoluta que van utilitzar per tal de comprometre'l al màxim. Alguns d'aquests franquistes locals més determinants, el que volien era que Salvador Vives no pogués pagar la multa i hagués d'anar a la presó. Recordo perfectament, haver-ho escoltat per part de persones afins al mestre. La cosa es va enverinar especialment pels escrits a la premsa signats pel propi governador civil i en els quals volia justificar l'injustificable, o sigui, una repressió despietada. Anys més tard, vàrem saber que *en privado*, això sí, fins i tot ho havia desaprobat el mateix

Franco en persona.^[1] Doncs bé, al final, la cosa es va resoldre com sempre, pagant tots els que els havien multat i al mestre Vives, van haver d'organitzar-li "homenatges" encoberts per ajudar-lo econòmicament a pagar la seva.

Això dels "homenatges" ho recordo perquè, arran d'això, vaig cantar en públic amb veu d'adult per primera vegada. Em va acompanyar la senyora Consol Torres (cunyada de l'arquitecte Pere Domènech Roura), i, una de les peces que vaig cantar me l'havia ensenyat el mateix mestre Vives. I és que, en la meua afecció al cant, ell també hi va tenir a veure. Quan vaig canviar la veu -la cosa va resultar bastant estrident perquè estava cantant amb veu blanca de nen i de sobte, com si fos cas de màgia, em sortia un registre greu d'home totalment detonant que feia petar de riure a tothom que m'escoltava. Jo quedava vermell com una rosella i això encara augmentava la hilaritat de la concurrència. Aquell any, a la processó de Corpus Cristi encara vaig anar vestit d'escolà, però em van prohibir de cantar; només havia de "fer el peix", o sigui, fer veure que ho feia. Algú ens va tirar una fotografia que la meua mare encara guardava i ara no sé on para. No sé qui ens la va tirar, però som a la riera Petita, gairebé al davant de la casa del mestre Vives, al meu costat, hi va el meu suplent; un noi òbviament més jove amb els cabells grocs com un canari, que no era altre que el futur component de la Trinca Josep M. Mainat i Castells. A mi ja se m'endevina l'ombra del bigoti a sota el nas.

A partir d'aleshores, com que estava canviant la veu, ja no vaig anar a assajar més amb l'escolania, fins que un dia em va trobar el mestre Vives pel carrer i em va dir amb aquella manera de bursada amb què se t'atraçava:

—Què, no has acabat de canviar la veu?

—No ho sé, perquè ja no em volen amb l'escolania i

no vaig a assajar.

—Doncs, hem de saber-ho, vine qualsevol dia a casa. A veure quina veu t'ha sortit, perquè em sembla que tindràs bona veu per cantar...

A mi la cosa em va sorprendre perquè no sé d'on havia tret això que, si de nen tenies bona veu i cantaves, després de gran no en tindries de veu. I li vaig dir:

—Però, que no es perd la veu al canviar-la?

—Has perdut la veu blanca, però ara qui sap si no tindràs veu de baríton o de tenor, de baix no, perquè enraonant ja se't notaria...

Jo devia fer cara de no saber de què em parlava, perquè em va dir:

—Si no la provem no ho sabrem si tindràs bona veu per cantar amb veu d'home.

Fos com fos, resulta que hi vaig anar, o ell, em devia trobar i em va fer seguir fins al piano. Primer em va fer una escala i després una altra escala. Finalment un re i un mi, que em va sortir d'una sonoritat tan plena i rodona que fins i tot em va estranyar a mi mateix.

—Ho veus, com tens bona veu. Ja m'ho semblava a mi. A veure què hi ha per aquí...

Va regirar un munt de partitures imponents que sempre tenia i va treure *La fadrina va a la font* d'Apel·les Mestres. I primer la va entonar ell i de seguida jo el vaig seguir... Em va dir que ell tenia massa feina, però que ja pensaria amb qui podria assajar. I al cap d'uns dies ell mateix em va acompanyar a casa de la senyora Consuelo Torres, una cunyada de l'arquitecte Pere Domènech Roura, que vivia sola a l'últim pis a sobre de can Grau Confiter.

La senyora Consuelo, es va avenir de seguida a ensenyar-me el que jo volgués, però, és clar, li havia de portar les partitures. Com que jo no era capaç de plantejar als de casa la despesa que suposava comprar partitures, vaig dir que ho hauríem de deixar estar perquè, això no podia ser i a més a més, era impossible. Llavors, la senyora Consuelo va dir que tenia dues partitures del baríton Jaume Pera, que, com que estava segura que a ell no li sabia greu, servirien per començar. Una era una romança de *Don Manolito* de Pablo Sorozabal (*Dile..*) i l'altra *Di Provenza il mare il sol* de la *Traviata* de Verdi. El mestre Vives va dir que per començar, millor que ho fes amb *Don Manolito*... I així va ser com em vaig posar a cantar amb aquella inconsciència i alegria de quan es tenen pocs anys... Quan la vaig saber, el mestre Vives un dia em va voler sentir i vaig anar a casa seva. Em va fer algunes observacions i després va dir, òbviament satisfet:

—Bé, està bé. La veu és bonica i respon. Però si vols cantar, la veu s'ha de respectar. S'ha de cuidar, o sigui, que res de fumar... I sobretot no passar-se el dia cridant, i res de beure coses massa fredes...

—Jo devia fer cara d'enze, perquè ho va deixar estar de seguida, però va postillar: Ah, i això de la sarsuela espanyola és una merda, valdria la pena que provessis d'aprendre cançons catalanes com la que et vaig ensenyar.

I és que pel mestre Vives, la música formava part de la militància catalanista. Una de les coses que li dec és la valoració totalment fidedigna que feia del mestre Morera, (era un dels seus mestres i ensenyava amb

orgull partitures originals seves) i l'altra, que la música per ser popular no ha de ser necessàriament ni xarona ni dolenta, ben al contrari, preservar la dignitat de la música popular és preservar el millor esperit del poble.

Del mestre Vives en tinc altres records entranyables. El primer és d'una matinada de tardor molt trista, en la qual el meu pare em va acompanyar a l'estació per agafar el tren per tornar a l'internat del Collell. Era complicat d'arribar-hi perquè a Maçanet/Maçanes s'havia de canviar de tren i després a Girona s'havia d'anar des de l'estació del tren fins a la plaça de la Independència a agafar el cotxe de línia fins a Banyoles i allí anar fins a la plaça del Mercat i esperar que hi hagués *el quorum* necessari com per omplir un taxi fins a la destinació final: en aquest taxi, no solament hi anaven els que havíem d'arribar al Collell, sinó a Sant Miquel de Campmajor, Mieres, el Torn i de les masies que hi havia pel camí.

Quan vàrem arribar a l'andana de l'estació, tot just despuntava el dia, un dia rúfol com el meu estat d'esperit. A l'andana hi havia molt poca gent, però hi havia el mestre Salvador Vives i el meu pare se li va *atraçar* de dret i sense dubtar:

—Vives, que aneu a Girona?

—Sí, que hi vaig...

I assenyalant la meva insignificança va afegir:

—Que me li podreu donar un cop d'ull? No és pas la primera vegada que hi va, però mai no hi havia anat sol. Més que res pel canvi de tren a l'*Empalme*.

—Oh i tant. No t'amoïnis que fins a Girona hi anirà amb mi.

No ho recordo bé del tot, però, com que jo quedava en mans del mestre Vives, em sembla que el pare no va ni esperar que arribés el tren.

Jo, d'això no en tinc pas dubte, devia estar deprimit com sempre que havia de tornar "a la gàbia", tal com en dèiem en aquell temps de l'internat. I, d'això, un home perspicaç com Vives, se'n devia adonar al primer cop d'ull. I, tot i que jo només era un pobre marrec de deu o onze anys, va començar a parlar de seguida i ja no va parar en tot el viatge: me'n recordo com si fos ara perquè va ser l'única vegada que m'ho vaig passar bé en un viatge que acabava en tres mesos d'internament, i en unes condicions i sota una disciplina que aquí no fan al cas d'explicar. Malgrat la seva verbola i la seva gràcia extraordinària, li devia costar una mica fer-me reaccionar i fer-me riure. Però, quan el tren va sortir de l'estació de Calella com que passa arran del cementiri, el mestre Vives es va alçar resolutament i va abaixar la finestrella. I, amb els ulls fixos en un dels nínxols del cementiri, va exclamar:

—Depravat, hola Depravat. Com va la humitat? Adéu, adéu Depravat!

Això va durar uns segons els que el tren va trigar en travessar el tros del cementiri en què segons en Vivetes hi havia un seu amic enterrat que l'anomenaven d'aquesta manera insòlita. Després, va tornar a tancar la finestra i Vives, que era un home d'una gran naturalitat, va reprendre com si res el seu monòleg: —Erem molt amics amb el Depravat! Era músic com jo, i molt bon xicot.

El mestre parlava així, amb frases curtes i a batzegades. I aleshores em va donar un cop d'ull i va

A Canet, durant les Festes de Santa Cecília de 1946

Cedida per Oriol Arnau

afegir:

—No t'espantis que de Depravat, tothom li deia, però no ho era gens de depravat.—

Com que jo continuava entotsolat, no em va deixar pas i va continuar. Està enterrat a Calella perquè s'hi havia casat. Va morir jove, però, no, per culpa del casament no, eh?... I ell mateix es va enriolar una mica abans de continuar...

—Vull dir que, era molt bon amic i molt de la broma, per això, sempre que passo per davant del seu nínxol el surto a saludar!

Aquí jo devia canviar l'expressió i ell devia notar que començava a reaccionar, perquè va afegir:

—Però a tu el que t'agradaria saber és per què li van treure un motiu tan singular... No fa?

I sense deixar-me de petja i d'interrogar-me amb la mirada va continuar:

Llavors devia ser jo qui el va interrogar, perquè va tornar al motiu.

—Ah, tu el que vols és saber perquè li dèiem "Depravat". Doncs, en va tenir la culpa Mn. Soler, perquè ho sàpigues. Sí, sí, no li va treure pas ell, però en va tenir la culpa. Mn. Soler era un capellà... Bé, la cosa potser és una mica forteta però, a un xicot que viatja sol com tu, ja se li pot explicar. Doncs bé, es donava el cas que aquest xicot era un músic que tenia un instrument sensacional, de mida, no sé si m'entén. Sí, ja veig que se m'entén. Doncs bé, un dia al cor de la Misericòrdia, en Tomàs Jover que era molt de la gresca, va fer una d'aquestes referències a l'instrument d'en Puig que va fer esclatar a riure tots els presents... Bé, a tots, llevat de Mn. Soler, perquè no sabia pas de què anava i quan ens va veure riure tots d'aquella manera va voler saber de què ríem i, és clar, no li vàrem poder amagar, perquè sinó hauria pensat que potser ens burlàvem d'ell. Tot i que en Tomàs li ho va explicar diplomàticament, l'home va exclamar consternat:

—I això en el cor de l'església! Sou uns depravats!

Vàrem sortir tots del santuari una mica desconcertats, però, en Tomàs per fer fora l'encongiment va deixar anar:

—Ja veus Puig, nosaltres et teníem per un superdotat i ara resulta que ets un depravat. Sí, sí, ja has sentit a Mn. Soler: "Sou tots uns depravats, i a més tu encara més, per tenir un instrument tan desproporcionat!

La riota ja te la pots imaginar i a més a més, des d'aquell dia, com que tothom repetia la facècia pel poble, tothom va començar a dir-li el Depra-vat!

Ara m'adono que Salvador Vives va morir fa 52 anys i en aquell moment jo només en tenia 18 i, malgrat l'enormitat de temps que ha passat encara en tinc un re-

cord clar i immediat. Em fa l'efecte que encara el puc trobar per qualsevol carrer del centre de Canet: amb la seva tarota imponent que en els darrers temps semblava un enorme maduixot; sempre havia estat un home corpulent però en fer-se gran encara s'hi va tornar més, i la seva còrpora considerable el feia avançar una mica abocat endavant amb les passes curtes i els peus resguardats en les mateixes sabatasses negres i contundents com per protegir-se els peus (que ja he dit que els devia tenir delicats). La seva mort, no solament va produir un sentiment de pèrdua majoritari, sinó que ens va deixar un buit que mai més no l'ha pogut ocupar ningú. En un reportatge impagable que va aparèixer a *La Flama* (un quinzenerari portaveu dels republicans dels districtes d'Arenys de Mar), l'abril de 1936, va reproduir la proclamació de la República poble per poble; una de les descripcions més completes és la de Canet. Doncs bé, en aquesta proclamació hi figura que, després dels parlaments de rigor, *Antoni Armada, demanà un minut de silenci a la memòria dels afusellats a Jaca. Fou un moment verament impressionant. L'Orfeó de l'Ateneu Obrer, dirigit pel mestre Salvador Vives, trencà el silenci amb la Marsellesa, i el públic, pres d'entusiasme contestà amb crits i aplaudiments que duraren llarga estona.* Al mestre Vives no va substituir-lo ningú, ni podia fer-ho ningú perquè no es tractava únicament d'un músic singular que certament ho era, sinó que el seu interès musical anava més enllà de la pròpia música, era un mitjà al servei del seu entusiasme i del seu patriotisme. Perquè, per damunt de tot, Salvador Vives va ser un gran patriota, i el seu gran esperit utilitzava la música per a fer pàtria. I, mai no va defallir en aquesta fe i aquest idealisme. I això en tot temps lloc i circumstància. I això el va ser insubstituïble i per a mi més entranyable i inoblidable encara...

[1] *Mis conversaciones privadas con Franco. Teniente general Francisco Franco Salgado Aranjó.* Planeta, 1976 p. 182